

P.Z.E. br. 63/1

HRVATSKI SABOR
KLUB ZASTUPNIKA SDP-a

U Zagrebu, 13. veljače 2025. godine

PREDSJEDNIKU
HRVATSKOG SABORA

Predmet: amandman na Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima P.Z.E. br. 63

Na temelju članka 196. Poslovnika Hrvatskog sabora na Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima P.Z.E. br. 63 podnosimo sljedeće

A M A N D M A N E

AMANDMAN I.:

U članku 39. kojim se dodaje članak 103.a iza stavka 7. dodaje se novi stavak 8. koji glasi:

“(8) Neovisno o odredbi stavka 4. ovoga članka, državljaninu treće zemlje može se odobriti zahtjev za dozvolu za boravak i rad na temelju članka 97. ovoga Zakona, u slučaju postojanja opravdanih razloga, a osobito ako je bio izložen posebno iskorištavajućim radnim uvjetima, u kojem slučaju se ne izdaje odluka o povratku. Ako je odluka o povratku već izdana, ukida se.”

Obrazloženje

Ovako predložena odredba odgovara praksi i standardima Europske unije te osigurava zaštitu prava državljana trećih zemalja koji su ušli u Republiku Hrvatsku zakonito i kojima je prethodno izdana dozvola za boravak i rad.

Naime, predložena odredba stavka 4. članka 103.a nacрта prijedloga Zakona, u svom sadašnjem obliku, u potpunosti onemogućava naknadno reguliranje boravka za državljane trećih zemalja koji su zakonito boravili u Hrvatskoj, ali su izgubili pravo boravka zbog isteka ili povlačenja dozvole za boravak i rad.

Restriktivan pristup ne ostavlja prostor za uzimanje u obzir specifičnih okolnosti pojedinih slučajeva, kao što su humanitarni razlozi i situacije posebno teškog iskorištavanja radnika, što može rezultirati pravnom prazninom i narušavanjem prava radnika.

Sukladno odredbi članka 6. stavka 4. Direktive 2005/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom (SL L 348, 24.12.2008., str. 98–107; dalje u tekstu: Direktiva o povratku), država članica može u svako doba odlučiti izdati neovisnu boravišnu dozvolu ili drugo odobrenje kojim se omogućuje pravo na boravak zbog suosjećanja, humanitarnih ili drugih razloga državljaninu treće zemlje koji nezakonito boravi u njihovom području. U tom se slučaju ne izdaje odluka o vraćanju. Ako je odluka o vraćanju već izdana, ukida se ili se suspendira za vrijeme trajanja boravišne dozvole ili drugog odobrenja koje omogućuje pravo na boravak.

Predložena izmjena dovodi do usklađenijeg zakonodavnog okvir Republike Hrvatske s europskim pravom te osigurava razmjerniji i humaniji pristup reguliranju statusa državljana trećih zemalja u posebnim okolnostima, a koji je ujedno i pravedniji i bolje prilagođen stvarnim okolnostima.

AMANDMAN II.

U članku 39. kojim se dodaje članak 103.d u stavku 1. riječi „godine dana“ mijenjaju se riječima „šest mjeseci“.

Obrazloženje

Smatramo da je razdoblje od šest mjeseci rada kod jednog poslodavca adekvatno i razumno za osiguranje ravnoteže između prava radnika i interesa poslodavca. Ovo razdoblje omogućava poslodavcu povrat inicijalnih troškova vezanih za ishodenje dozvole za boravak i rad, uključujući eventualne troškove agencija za zapošljavanje, smještaj ili druge troškove. Također, šest mjeseci odgovara prosječnom probnom roku unutar kojeg poslodavac ima pravo otkazati ugovor o radu ako radnik ne zadovoljava.

Radnik bi, s druge strane, trebao imati pravo na promjenu poslodavca u istom zanimanju bez potrebe za novom aplikacijom za radnu dozvolu, ako nađe bolje zaposlenje ili uvjete rada.

Ovaj prijedlog u skladu je s člankom 11. stavkom 2. i 3. Direktiva (EU) 2024/1233, koja stupa na snagu 2026. godine. Direktivom se predviđa da države članice omoguće promjenu poslodavca nositeljima jedinstvene dozvole, uz mogućnost propisivanja minimalnog razdoblja rada kod prvog poslodavca koje ne smije biti dulje od šest mjeseci. Direktivom je također jasno regulirano da države članice u opravdanim slučajevima, poput teškog kršenja radnih uvjeta od strane poslodavca, moraju omogućiti radniku da promijeni poslodavca prije isteka tog minimalnog razdoblja.

Napominjemo da će odredbe ove direktive morati biti implementirane u nacionalno zakonodavstvo Republike Hrvatske najkasnije do stupanja na snagu Direktive (EU) 2024/1233, 2026. godine.

AMANDMAN III.

U članku 39. kojim se dodaje članak 103.f, iza stavka 4. dodaju se novi stavci 5. i 6. koji glase:

“(5) Državljaninu treće zemlje kojem je pravomoćno okončan postupak povodom podnesenog zahtjeva za međunarodnu zaštitu sukladno Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, a kojim je odbijen ili odbačen njegov zahtjev za međunarodnu zaštitu, omogućit će se reguliranje privremenog boravka pod uvjetom da ispunjava uvjete iz članka 59. Zakona o strancima.

(6) Državljanin treće zemlje iz stavka 1. ovog članka, dužan je zahtjev za privremeni boravak podnijeti u roku određenom za dobrovoljno napuštanje Europskog gospodarskog prostora koji je određen u odluci kojom je odbijen ili odbačen njegov zahtjev za međunarodnu zaštitu.”

Obrazloženje

Predložena dopuna Zakona, koja omogućava državljanima trećih zemalja čiji je zahtjev za međunarodnu zaštitu pravomoćno odbijen ili odbačen reguliranje privremenog boravka pod uvjetom da ispunjavaju kriterije iz odredbe članka 59. Zakona o strancima, temelji se na prepoznavanju njihove uspješne integracije u hrvatsko društvo i potrebe da se osigura kontinuitet njihovog doprinosa društvenoj zajednici.

Tijekom razdoblja u kojem su bili u statusu tražitelja međunarodne zaštite omogućeno im je ostvarivanje prava na rad nakon tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za međunarodnu zaštitu sukladno Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti te tijekom tog razdoblja mnoge osobe stekle radno iskustvo u Hrvatskoj te su se uspješno integrirale u tržište rada, stekle vrijedne vještine izgradile odnose s poslodavcima. Uključivanje u tržište rada za vrijeme statusa tražitelja međunarodne zaštite nije samo osnažilo njihove profesionalne kapacitete, već im je omogućilo i razvijanje jezičnih vještina i učenje hrvatskog jezika, prilagodbu kulturnim normama te uspostavu veza unutar lokalne zajednice. Mnogi od njih su se pokazali kao izuzetno vrijedni, motivirani i pouzdani radnici te su upravo poslodavci ti koji su u brojnim slučajevima isticali značaj zadržavanja takvih radnika. Na tržištu rada, gdje postoji značajan nedostatak radne snage u određenim sektorima, gubitak već zaposlenih radnika predstavlja ozbiljan udarac kako za poslodavce, tako i za gospodarstvo u cjelini. Poslodavci su već uložili resurse u njihovu obuku i integraciju te su izgradili međusobno povjerenje, zbog čega upravo na strani poslodavaca postoji veliki interes da se ti radnici zadrže u Hrvatskoj.

Predložena dopuna Zakona, osim što omogućava pravnu sigurnost za ovu kategoriju državljana trećih zemalja, ujedno smanjuje i administrativno opterećenje sustava jer uklanja potrebu za provođenjem postupka njihovog vraćanja u zemlje podrijetla.

Smatramo kako je ovaj prijedlog u interesu radnika, poslodavaca, zajednice i države te bi njegovim prihvaćanjem Hrvatska pokazala humanost i pragmatičnost u upravljanju migracijskim i radnim politikama. Dodajemo kako su slične potrebe prepoznate i u drugim državama članicama Europske unije, koje su otvorile mogućnost reguliranja boravka osobama koje već imaju poslodavca, a sve jer su te osobe često već integrirane u društvo, uče jezik zemlje u kojoj borave, a poslodavci ih žele zadržati zbog njihove kvalitete i predanosti radu.

U Njemačkoj je ova praksa dodatno prilagođena osobama čiji su zahtjevi za azil odbijeni. Njima se

omogućuje boravak u obliku takozvane "dozvole tolerancije za osobe u procesu stručnog osposobljavanja" (eng. *Tolerance Permit*). Nakon završetka osposobljavanja, ukoliko pronađu zaposlenje, njihov boravak se može produljiti na dodatne dvije godine, čime se olakšava njihova integracija i osigurava stabilnost tržišta rada.

U Španjolskoj je nedavno Ministarstvo migracija objavilo odluku koja treba stupiti na snagu u svibnju 2025. godine, a kojom će Španjolska tijekom sljedeće tri godine legalizirati 300.000,00 osoba koje nezakonito borave i rade u istoj. Time će priliku dobiti i oni koji su primili negativne odluke u postupku odobrenja međunarodne zaštite ili će ih primiti tijekom navedenog razdoblja, a borave minimalno dvije godine u državi.

Ovakvi primjeri jasno pokazuju kako fleksibilniji zakonodavni pristupi mogu pozitivno utjecati na radnu i društvenu integraciju stranaca, uz istovremeno zadovoljenje potreba poslodavaca i gospodarstva.,

AMANDMAN IV.:

Članak 93. stavak 5. mijenja se i glasi:

"(5) Za zatečene državljane trećih zemalja koji na dan stupanja na snagu ovog Zakona nemaju važeću dozvolu za boravak i rad odnosno nije u postupku zahtjev za izdavanje dozvole za boravak i rad sukladno Zakonu o strancima ("Narodne novine", br. 133/20, 114/22 i 155/22) može se iznimno od članka 58. stavka 8. podstavka 2. koji je izmijenjen člankom 10. ovoga Zakona i članka 90. stavka 2. koji je izmijenjen člankom 24. ovoga Zakona, podnijeti zahtjev za dozvolu za boravak i rad pod uvjetom da je zahtjev za dozvolu za boravak i rad podnesen u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona."

Obrazloženje

Ovaj prijedlog usmjeren je na omogućavanje svim stranim radnicima državljanima trećih zemalja koji su u Republici Hrvatskoj boravili temeljem dozvole za boravak i rad, a kojima je dozvola u međuvremenu ukinuta i kojima je izdano rješenje o povratku, reguliranje njihovog boravka u Republici Hrvatskoj.

Ovakav pristup omogućio bi reintegraciju radnika u hrvatsko gospodarstvo, što bi smanjilo administrativne troškove povezane s ponovnim zapošljavanjem i dovođenjem državljanima trećih zemalja i odgovorilo bi na potrebe tržišta rada. Hrvatsko tržište rada suočava se s ozbiljnim deficitom radne snage u sektorima poput građevine, poljoprivrede, turizma i ugostiteljstva. Omogućavanje reguliranja boravka radnicima kojima je ranija dozvola za boravak i rad ukinuta izravno bi olakšalo popunjavanje ovih praznina bez potrebe za dodatnim administrativnim postupcima povezanim s dovođenjem radnika iz trećih zemalja. Regulacija boravka radnika koji su već integrirani u radne procese smanjuje dodatne troškove poslodavcima koji su povezani s regrutacijom i obukom novih radnika.

Trenutni prijedlog nacrtu Zakona ne predviđa fleksibilnost za slučajeve kada je radnicima ukinuta dozvola za boravak i rad zbog okolnosti koje su izvan njihove kontrole (poput primjerice iznenadnog gubitka zaposlenja ili zbog problema s poslodavcem).

Ovime se sprječava "odljev ljudskog kapitala" koji je već prilagođen hrvatskom tržištu rada, a gubitak radnika s iskustvom u ključnim sektorima može imati negativne posljedice za produktivnost i gospodarski rast.

Potpredsjednik Kluba zastupnika SDP-a

Arsen Bauk

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Arsen Bauk', written over the printed name.